

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1602

Vragen van het lid **Stoffer** (SGP) aan de Minister van Financiën over *de spaarrente van 0%* (ingezonden 14 januari 2020).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Financiën) (ontvangen 4 februari 2020).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht dat particuliere spaarders van ABN AMRO vanaf april 0% rente op hun spaargeld krijgen en dat spaarders met een vermogen boven 2,5 miljoen euro rente moeten gaan betalen over hun spaargeld?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3

Is deze stap volgens u in lijn met de uitkomsten van de gesprekken die u met banken gevoerd heeft, en met de uitlatingen van banken in de media (zoals volgt uit uw brief aan de Eerste Kamer van 5 december jl.)?

Bent u van mening dat sparen moet lonen, en dat daarom negatieve spaarrentes, maar ook spaarrentes van 0%, zo veel als mogelijk moeten worden voorkomen, ook voor grote(re) spaarders?

Antwoord 2, 3

In mijn brief van 5 december 2019² schreef ik dat het mijn indruk is dat Nederlandse banken de nadelen van een negatieve rente voor gewone spaarders en de zorgen die hierover leven scherp op het netvlies hebben. Uit hun publieke opmerkingen maak ik op dat zij niet van plan zijn om in de voorzienbare toekomst over te gaan tot een negatieve rente voor gewone spaarders. ABN AMRO heeft zelfs publiekelijk gecommuniceerd dat zij klanten onder de grens van € 100.000 in de komende jaren geen negatieve rente zal rekenen.³ Ik heb sindsdien geen signalen ontvangen van ABN en andere banken die mijn beeld wijzigen. Tijdens het Algemeen Overleg Financiële

¹ NOS, 13 januari 2020 (<https://nos.nl/artikel/2318504-vanaf-april-geen-spaarrente-meer-bij-abn-amro-rijke-spaarders-gaan-betalen.html>)

² Kamerstuk 32 013, nr. 226.

³ <https://www.abnamro.com/nl/newsroom/nieuws/2019/geen-negatieve-rente-voor-klanten-met-een-tegoed-van-minder-dan-100000-euro.html>

Markten van 15 januari jl., heb ik mijn standpunten uit de brief van 5 december jl. herhaald.

Hoewel ik niet ga over het prijsbeleid voor banken, zit er voor mij een fundamenteel verschil tussen een rente van 0% en daarboven, en een negatieve rente. Indien de mogelijkheden voor gewone spaarders om te bankieren bij een bank die geen negatieve rente rekent significant worden beperkt, dan zal ik het onderwerp opnieuw ter hand nemen, en indien opportuun ook wetgeving overwegen.

In aanvulling noem ik graag dat het kabinet zich al langer bewust is van de zorgen over de dalende rente voor spaarders. Het kabinet heeft daarom recentelijk voorgesteld het huidige box 3-stelsel aan te passen, zodat het beter aansluit bij het rendement op spaargelden. De komende tijd wordt dit uitgewerkt in een wetsvoorstel, dat voor de zomer van 2020 aan de Tweede Kamer wordt gestuurd.⁴

Vraag 4

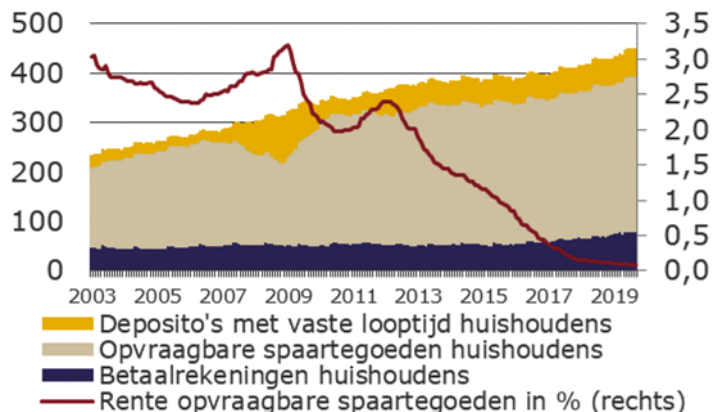
Wat heeft deze stap volgens u voor gevolgen voor de bereidwilligheid van spaarders om te blijven sparen?

Antwoord 4

De spaarrentes laten al enkele decennia een dalende trend zien. Ik beseft dat gewone spaarders zich zorgen maken over deze ontwikkeling. Ook realiseer ik mij dat zij het geld naar de bank hebben gebracht met de verwachting dat een spaarbedrag in de loop van de tijd in waarde groeit, of in ieder geval gelijk blijft. Gelukkig is in Nederland op dit moment een situatie waarin gewone spaarders rente aan hun bank moeten betalen, een negatieve rente, niet aan de orde. Dat zou ik zeer ongewenst vinden. Daarom vind ik het van groot belang dat spaarders voldoende mogelijkheden behouden om te bankieren bij een bank die geen negatieve rente rekent (zie ook antwoord op vragen 2 en 3).

Ten aanzien van de bereidwilligheid van spaarders om te blijven sparen is een recent rapport van de Nederlandsche Bank (DNB) interessant. In dit rapport constateert DNB dat de omvang van particuliere spaardeposito's sinds 2003 is toegenomen, ondanks de dalende rente (zie ook figuur 1).⁵ De tegoeden bij banken zijn bijna verdubbeld van € 325 miljard in 2008 naar € 630 miljard in 2018. Dat zou kunnen komen doordat mensen hun spaardoelen behouden, ongeacht de rentestand. Denk daarbij aan spaargeld voor een studie, een woning of een appeltje voor de dorst. Ik juich het toe dat mensen blijven sparen, omdat sparen nog steeds een goede manier is om met weinig risico een reservepotje op te bouwen. Dat is ook de bedoeling van sparen: geld apart zetten dat je niet direct nodig hebt.

Figuur 1 Stijging particuliere spaardeposito's bij dalende rentes (EUR miljard)

Bron: DNB.

⁴ Kamerstuk 35 026 nr. 74.

⁵ DNB. (2020). *Veranderen voor vertrouwen*. Zie https://www.dnb.nl/binaries/DNB-rapport%20%27Veranderen%20voor%20vertrouwen%27%20-%20januari%202020_tcm46-386993.pdf

Vraag 5, 6, 8

Verwacht u dat andere banken het voorbeeld van ABN AMRO zullen gaan volgen? Waarom wel/niet?

Hoe realistisch acht u het dat banken in de toekomst geen negatieve spaarrente aan kleine spaarders gaan opleggen, zeker gezien de relatief snel dalende spaarrente in de afgelopen tijd?

Wat is volgens u het effect van de steeds verder dalende spaarrente in het algemeen, en de recente stap van ABN AMRO in het bijzonder, op de stabiliteit van de financiële sector?

Antwoord 5, 6, 8

In de rapportage die DNB op mijn verzoek heeft opgesteld over negatieve spaarrentes, schrijft DNB dat lage en negatieve rentes de rente-inkomsten van banken negatief kunnen beïnvloeden.⁶ Tot nu toe hebben Nederlandse banken de totale netto rente-inkomsten op peil weten te houden, maar DNB stelt dat het vooruitkijkend de vraag is in hoeverre banken de verwachte verdere daling van de spaarmarge kunnen blijven compenseren. Nederlandse banken zijn voor circa 75% van hun inkomsten afhankelijk van de rentemarge: een langdurig lage rente kan daarom druk zetten op de winstgevendheid van banken.⁷

Banken zullen daarom mogelijk manieren zoeken om dalende rente-inkomsten te compenseren. DNB merkt in zijn rapportage op dat er in Nederland en andere EU-landen een tendens is richting het invoeren van een negatieve rente voor (zeer) grote tegoeden van consumenten en bedrijven. Mijn indruk is dat deze tendens niet heeft geleid tot grootschalige verschuivingen van spaartegoeden met negatieve effecten op de financiële stabiliteit. De gevolgen van een eventuele invoering van negatieve rentes op tegoeden van consumenten kleiner dan € 100.000 zijn volgens DNB in het bijzonder onzeker en banken kunnen deze stap niet lichtvaardig nemen. Daarom acht DNB het aannemelijk dat banken in de huidige omstandigheden deze doelgroep zullen ontzien. Banken lijken zich daarbij bewust dat het rekenen van een negatieve rente kan leiden tot minder spaarklanten, reputatieschade en verlies aan inkomsten op andere producten.

Ik ben, mede met het oog op de mededingingsregels, terughoudend met het becommentariëren van eventuele toekomstige rentestappen van individuele instellingen. Vanuit mijn verantwoordelijkheid voor de financiële stabiliteit en de soliditeit van het stelsel zal ik de ontwikkelingen zorgvuldig blijven monitoren.

Vraag 7

Blijft u in gesprek met de banken inzake de dalende rente en de gevolgen daarvan voor de hoogte van spaarrentes?

Antwoord 7

De gesprekken met banken over negatieve spaarrente zijn in het vierde kwartaal van vorig jaar gevoerd en hierover is uw Kamer per brief van 5 december 2019 geïnformeerd.⁸ Ik blijf de ontwikkelingen zorgvuldig monitoren en spreek daar opnieuw met de banken over indien daar aanleiding toe is. Daarnaast vind ik het vanuit de gedachte van een internationaal speelveld belangrijk om in de toekomst goed te blijven kijken naar ontwikkelingen in andere landen. Daarom blijf ik het onderwerp ook bespreken in contact met bijvoorbeeld toezichthouders en Europese collega's.

⁶ Bijlage bij Kamerstuk 32 013, nr. 226.

⁷ Zie noot 3.

⁸ Kamerstuk 32 013, nr. 226.